

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion Theologiæ Pastoralis Et Doctrinæ Necessariæ Sacerdotibus Cœram Animarum administrantibus

Binsfeld, Peter

Avgvstæ Trevirorum, 1609

14. Cap. De Indulgentijs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40721

malè habentibus, & non prodest nisi ei cui applicatur, præterea pœnitentia iniuncta, est obligatio personalis, quæ pro delicto imponitur. Ideò dicitur in cap. Omnis vtriusque semper pœnitentiam proprijs viribus studeat adimplere.

Quarta Conclusio. Potest etiam vnus in caritate existens, pro alio per opera supererogationis, applicando illi sua opera satisfactoria Deo satisfacere. Sic solent religiosi, alijs opera applicare in satisfactionem: Quia quilibet opus in caritate factum, non solum meritorium, sed etiam satisfactorium, vt Catholica fides tenet, & cap. sequenti plenius tebit, & vt satisfactoriũ potest alteri applicari.

CAPVT XIV.

DE INDVLGENTIIS.

QVONIAM indulgentiæ materia satisfactioni affinis est, & non raro necesse est, vt pote quando Iubilæum ex præfatione Pontificis publicandum, & populo proponendum, vt populus indulgentiarum & utilitate instruendus sit, indulgentiarum materiam necessariam paucis perstringimus. De qua contra hæreticos legendi Hosius locutus est. Episcopus Roffensis in art. 17. 18. 19. &

contra Lutherum, Alphonsus à Castro de hæ-
resibus, verb. Indulgentiæ: Dominicus Sot. in
4. d. 21. Ioan. à Turrecremata de pœnit. d. 41.
cap. Quis aliquando. §. In Leuitico, Felinus
Sandæus Ferrariens. in sermone de indulgen-
tijs incipiente, hodie mecum eris in paradiso,
& latè Ludouicus Bologninus in tract. de In-
dulgent. horum duorum tractatus habentur
in 5. volum. Oceani Iuris. Omnium latissimè
materiam indulgentiarum tractat Nauarr. in
commentario de Iubilæo & indulgentijs.

Quid est Indulgentia?

EST remissio pœnæ temporalis, debite pro
peccato actuali iam dimisso, extra sacra-
mentalem absolutionem facta, aut concessa à
prælato Ecclesiæ ob rationabilem causam de
thesauro Ecclesiæ.

*Quid nomine Iubilæi intelligitur, quando iudulgentia
in forma Iubilæi conceditur?*

IVBILÆVS annus in antiquo testamento
solemnis erat, vt patet ex Leuit. 25. & 27. &
Num. penult. cap. & alibi. Hic annus celebra-
batur semper anno Quinquagesimo, qui san-
ctificatus erat. Illo enim anno serui libertate
donabantur, debita relaxabantur, prædia di-
uendita ad antiquos possessores reuerteban-
tur, exules in patriam, & pristinam libertatem
redibant, vt ex Leuit. colligere licet. Hinc Iu-
bilæus

bilæus annus in Christi Ecclesiam secundum
 similitudinem aliquam translatus : quem
 modum enim in illo antiquo debita tem-
 poralia, ita in nostro spiritualia condonantur
 illo etiam libertas temporalis, in nostro spi-
 ritualis restituitur, in illo possessiones terre-
 alienatæ recuperabantur, in nostro virtutes
 merita per peccata deperdita restaurantur
 illo exules in patriam redibant, in nostro
 les à patria cœlesti, ad eandem reducuntur
 illo etiam secūdum aliquos in carcerem
 iecti soluebantur. In nostro ligati vinculis
 funibus peccatorum relaxantur, & soluntur
 Quare quando maximæ indulgentiæ in
 clesia conceduntur, id fit in forma Iubilæi

*An in Ecclesia sit potestas concedendi
 indulgentias?*

CERTA fide tenendum est, in Ecclesia
 esse potestatem concedendi indulgentias,
 as, vt patet ex Concilio Lateranen. sub
 Innocentio III. cap. Cūm ex eo de poenitentia
 remiss. & ex Extrauag. eodem tit. & ex
 cil. Constantien. contra Ioan. Wicleff. & ex
 Triden. sess. 21. cap. 9. & sess. 25. in decreto
 indulgentijs. Cūm ergo Ecclesia sit, colum-
 & firmamentum veritatis, impium est dis-
 tare de hac materia. Spectat potestas con-
 dendi indulgentias, ad potestatem clauis
 quas Christus in Ecclesia reliquit Matth. 16.

Ioan. 20. Deinde indulgentiarum vsus est antiquissimus, vt clarum est ex Concil. & Extrauag. cit. ex quibus colligitur ante 300. & 400. annos fuisse indulgentiarum vsus. Imò Gregorius magnus, & Primus anno 619. stationes, & cæremonias, ad quærendas indulgentias Romæ statuit, vt tradit S. Thom. in 4. d. 20. quæst. 1. art. 3. De antiquitat. indulgentiarum legen. Roffen. loc. cit. Nauarr. vbi supra notab. 7. Sotus quæst. 1. art. 3.

Qui anni Iubilæi fuerunt promulgatores?

PRIMVS qui literis mandauit hunc annū singulis centum annis celebrari, fuit Bonifacius VIII. circa annum Domini 1300. vt apertum est ex Extrauag. 1. de pœnitent. & remiss. Deinde Clemens VI. statuit, vt singulis 50. annis celebraretur, per Extrauag. Vnigenitus eodem tit. Tandem Paulus II. ad breuius tempus, nempe ad 25. annum Iubilæum reduxit, qui nunc adhuc celebratur, & celebratus postremò Anno 1575. sub fœlicissimo Pontificatu Gregorij XIII. vt patet ex eius Extrauag. quæ incipit Dominus ac redemptor noster, quam eruditè exponit Nauarr. loc. cit. notab. 32.

Quid est Thesaurus indulgentiarum, & vnde originem trahit?

PRO fundamento huius materiæ præsupponen-

ponendum id, quod egregiè Roffen. in art. probat, opus in charitate factum, non esse meritorium vitæ æternæ, sed etiam factorium pro pœna. Exodi 32. Moyses in ratione sibi præmium acquisiuit, & populo pœnæ remissionem impetrauit, & Leuit. Sacerdos orans sibi meruit, & populo pœnam condonationem obtinuit. Deinde Salu. noster sibi meruit, cum scriptum sit. Propter quod Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen quod est super omne nomen, & tamen nobis satisfecit. Esai. 53. Verè languores nostros ipse tulit, & propter iniquitates nostras vulneratus est, &c. legitur etiam de S. Antonio Apostolo, quod pro presbytero, qui toto suæ cursu priori, scortis deditus fuit, non cessauit orare, ieiunijs, & lachrymis se agere, quam diuinitus intellexisset condonari sibi peccata. Constat etiam, quia opus est meritorium quatenus est bonum, charitate formatum, & meretur præmium: Satisfactorium, prout pœnale, & pœnam infert operanti. Quatenus ergo opus est meritorium deo digno, cum non excedat personam operantis, alteri non applicatur, at prout est satisfactorium, potest vnus pro alio satisfacere, vt constat ex dictis. Quisquis autem ista discernere nequeat, vel nolit, aut ingenij certè crassum in causa est, aut peruersa malignitas, vt ait Roffen. in d. art. 17. Cum sæpè videamus ap.

principes seculares, quorum tamen haud infinita benignitas est, vt quispiam intercedens pro alterius offensa, nō solum illam obtineat, verum etiam ampliolem gratiam plerumque sibi conciliet.

Christi ergo Satisfactio infinita fuit, & multae sanctorum superabundantes, vtpote qui non omnino peccauerunt, vel peccauerunt non ita grauitate, sed multum satisfecerunt. Sic Iob. 6. vtinam appenderentur peccata mea in statera, & calamitas quam patior, quasi arena maris multo grauior appareret. Ex quibus verbis constat, maiores pœnas fuisse passum Iob, quàm eius peccata merebantur: sic S. Paulus ad Coloss. 1. Quæ defunt passionum Christi, adimpleo in carne mea pro corpore eius, quod est Ecclesia, sic quoque B. Virgo passa est multa in hoc seculo, nullius tamen culpæ rea extitit, sic Hieremias, Ioannes Baptista, Martyres, Confessores, Monachi, Eremitæ, atque virgines, multa bona opera præstiterunt: quæ in abundantia, satisfactoria extiterunt, nec remunerata sunt quo ad satisfactionem, quamuis quantum ad meritum, præmium retulerint. Sit nunc Conclusio.

Prima. Thesaurus indulgentiarum constat, ex superabundantia meritorum Christi, & aliorum sanctorum, probatur ex Extrauag. Vnigenitus, de pœnit, & remiss. & communi consensu totius Ecclesiæ.

↓

Se-

Secunda conclusio. Ecclesie thesaurus non conflatur ex operibus sanctorum, quatenus sunt gratia & gloria meritoria, sed ut sunt satisfactoria. Quia indulgentia non dantur gratia & meriti augmentum, sed ad poenitentiam remissionem. Quando ergo indulgentia conceduntur, Pontifex applicat opera satisfactoria Christi & sanctorum, in satisfactionem pro alienis peccatis. Ex dictis inferitur quod indulgentia sit condonatio, & solutio in ordine ad diuersa: Respectu recipientium est condonatio. In ordine autem ad Christum & Ecclesiam solutio.

Quis potest conferre indulgentias?

SVMMVS Pontifex, Concilium, Archiepiscopus, Episcopus, & alij prelati. Pontifex autem habet vniuersalem in Ecclesia potestatem. Episcopus & alij infra suos limites ad terminum prefixum tantum conferunt. Communis est sententia Doctorum cum textu cap. Quod autem. & cap. Nostro. de poenitentia & remissio. & ex Extrauag. Vnigenitus.

De valore indulgentiarum.

ANTE omnia pre-supponendum, videlicet te indulgentiarum neminem conferunt remissionem culpae, quia indulgentiae pre-supponunt culpam dimissam in sacramento poenitentiae, cum secundum iura, non conceduntur nisi contritis & confessis. Quando autem

dicitur in indulgentijs, à culpa & pœna, significatur consequenti indulgentias, remissionem peccatorum quantum ad culpam & pœnam dari, diuersis tamen respectibus: Quia culpæ remissionem obtinebit, virtute contritionis & confessionis: Pœnæ autem, virtute indulgentiarum.

Deinde quando indulgētiæ conceduntur, inspiciendus tenor Bullarum & literarum, vt nihil eorum omittatur, quæ de necessitate, & præscripto concedentis facienda sunt, quia commune pronunciatum apud Doctores est. Quod indulgentiæ tantum valent, quantum sonant: quod verum est, quando causa sufficiens est, & dispositio necessaria in recipiente.

Prima Conclusio. Indulgentiæ tantum pœnæ temporalis relaxant, quantum fuit expressè per illas concessum: constat ex Extrauag. Vnigenitus, vbi definitur, Pontificem posse virtute thesauri Ecclesiæ, aut æqualem aut partialem pœnam temporalem, pro peccatis luendam relaxare.

Secunda Conclusio. Quando in Bulla, aut literis dicitur, concedimus indulgentiam 20. annorum aut dierum de pœnitentijs iniunctis, tantum intelligitur de iniunctis. Quia indulgentiæ tantum valent, quantum sonant.

Tertia Conclusio. Quando informis, aut Bulla indulgentiæ, non ponitur clausula restringens, ad iniunctas pœnitentias, indulgentiæ

I a intel-

intelliguntur, tam de iniunctis quàm iniunctis, & de pœnis purgatorij illis correspondentibus: S. Thom. in d. 20. Sot. in d. 21. quæst. 2. art. 1. Nauarr. loc. cit. notab. 11. num. 12. & alibi probatur. Pontifex potest extra factum, illas pœnas etiam remittere, quæ non sunt in pœnitentia impositæ; ergo in indulgentijs nulla fiat moderatio, indulgentiæ tantum valent, quantum sonant.

Quarta Conclusio. Concedere indulgentiam vnus diei, vel vnus anni, est remittere tantam pœnam purgatorij, quanta remitteretur, si pœnitentiam vno die, vel anno factam, Innocent. in cap. Quod autem de pœnit. & remiss. & alij ibidem. Palud. & Maior cum alijs in d. 20. Adrian. de indulg. in 4. Nauarr. vbi supra num. 8.

Quinta Conclusio. Adimplens partem eius, quod pro indulgentia quærenda imponitur, & faciendum est, & non totum; neque totam, neque partem indulgentiæ quærit, secundum S. Antonin. 1. part. tit. 10. cap. 3. §. 4. & Nauarr. not. d. num. 2. Quia neque relictum, neque pars relictæ, sub conditione quæritur, nisi tota impleta etiam si pars impleatur, l. cui fundus ff. de condit. & demonstrat.

De causa indulgentiarum.

CVm in d. Extranag. Vnigenitus, detestatur, dicitur commisisse thesaurum

indulgentiarum dispensandum per Petrum, & eius successores, proprijs & rationabilibus de de causis: videndum de causis rationabilibus.

Prima Conclusio. Ad indulgentias concedendas requiritur iusta & rationabilis causa, ex d. Extrauag. & communi sententia: Quia Dominus constituit Pontificem tanquam fidelem dispensatorem huius thesauri. Fidelis autem dispensator sine causa non distribuit, aliàs non dispensaret, sed dissiparet, ex quo fonte in cap. Cum ex eo de pœnit. & remissionibus, indulgentiæ indiscretæ damnantur: hinc indulgentia sine vlla causa concessa, est nulla.

Secunda conclusio. Ad indulgentias requiritur, vt causa sit sufficiens, & non vt æquiualens, Adrian. loc. citat. Sotus artic. 2. loc. cit. Nauarr. notab. 15. num. 8. Quia si causa requireretur æquiualens, non esset remissio, aut absolutio indulgentia, sed verè commutatio, quare nihil faceret auctoritas conferentis:

Tertia Conclusio. Sufficiens & rationabilis causa indulgentiarum, est commensuranda quantitati earum, ita vt maior indulgentia, maiori causa indigeat. capit. Ex ea de pœnit. & remission. & in Extrauag. Vnigenitus.

Quarta Conclusio. Indulgentiæ debent conferri in vtilitatem & bonum commune Ecclesiæ. Quia cum indulgentiarum thesaurus sit communis Ecclesiæ, nõ debet nisi in eius vtilitatem, & bonum expendi, vt communiter

Doctores sentiunt. Quare indulgentiæ conceduntur, aut in fauorem fidei, aut ad conseruationem religionis, aut ad conuersionem infidelium, aut in publicos & pios vsus.

Quinta Conclusio. Quando causa indulgentiarum non est omnino, sed ex parte tantum sufficiens, indulgentiæ valebunt secundum proportionem causæ, & non quo ad illam partem, quæ causam excedit. Felin. in d. l. mon. de indulgent. Gabriel. super can. m. lect. 57, Caietan. in tractat. de indulgent. §. Nauarr. loc. citat. numer. 3. & alij alibi. Respondeo esse potest. Quia indulgentia concessa sine causa, tota nulla est, ergo quæ conceditur causam non sufficientem ex toto, sed ex parte nulla erit quo ad partem, quæ causam excedit. Quoniam sicut se habet totum ad totum, pars ad partem. Hinc infertur indulgentia minima de causa concessa, non tantum valere, quantum sonant, quia causa non commensuratur quantitati indulgentiarum. Deinde sequitur, semper esse vtile querere indulgentias, cum semper valeant secundum proportionem causæ.

De dispositione requisita in eis, qui indulgentias lucrifacere volunt.

PRIMA *Conclusio.* Qui consequi vult indulgentiam concessam, debet penitentiam confiteri, & subire omnia opera, quæ ad eam

quærendam imponuntur in Bulla, aut literis, constat ex superioribus & communi sententia.

Secunda Conclusio. Eo tempore, quo quis percipere debet indulgentias, necesse est, vt sit in gratia. Quia membrum mortuum nullum suscipit viuentis corporis influxum. Qui autem in peccato mortali existit, membrum mortuū est. Nullum ergo influxum meritorum Christi, & sanctorum per indulgentias recipit. Deinde semper in bullis additur, verè pœnitentibus, & confessis.

Tertia Conclusio. Quando idem est tempus operis, & acquisitionis indulgentiæ, tunc necessarium est, vt opus fiat in gratia. Est Caietan. in tract. de indulgent. cap. 9. Soti loc. cit. artic. 3. Nauarr. in Notab. 19. & aliorum alibi, & probatur homo debet esse in gratia quâdo consequitur indulgentias, ergo & quando opus impositum facit, quia huiusmodi opus est proximum, & quasi intrinsecum acquisitioni indulgentiæ. Sic quando in festo Paschæ, indulgentia conceditur interessentibus solemnî benedictioni Pontificis apud S. Petrum, quicumque eam capere volunt, quando benedictionem capiunt, in gratia esse debent.

Quarta Conclusio. Etsi optimum sit, vt homo semper sit in gratia, quando facit opera requisita ad indulgentiam consequendam,

I 4 non

non est tamen necessarium, vt omnia impleantur in statu gratiæ, modo singulæ actiones sint moraliter bonæ, & vltima earum pars, quæ proxima est acquisitioni indulgentiæ fiat in gratia Nauarr. loc. cit. num. 19. S. Antonin. part. tit. 10. cap. 3. §. 5. Felin. in d. ferm. Syluest. in verb. indulgentia. quæst. 10. Sotus & alij aibi, est contra Caietan. Hinc quando in indulgentia dicitur. Qui diebus Mercurij, Veneris & Sabathi ieiunauerit, Ecclesiam S. Matthæi Visitauerit, confessus fuerit, & Dominica sequenti communicauerit, & pro tali necessitate Ecclesiæ orauerit, consequetur, plenariam indulgentiam, si die Dominico in gratia fuerit, quando est tempus acquisitionis, recipiat indulgentias, etiam si fuerit extra statum gratiæ, quando ieiunauit, Dictum in conclusionibus, modo singulæ actiones, quibus indulgentiæ quærendæ, sint mortaliter bonæ: quia actionibus mortaliter malis, secundum communem sententiam nemo indulgentias acquirat.

Quinta Conclusio. Illi, qui parum aut nihil curat operibus pœnalibus satisfacere, & penam purgatorij redimere, nihil proficiunt indulgentiæ, Caietan. & Iosephus Angles de indulg. Quia qui sibi non fert opem cum possit auxilio & ope amicorum est indignus. Ad hec ex arario publico non debet succuri eis, quia cum possint de suo æs alienum soluere, non

lunt, quoniam per id daretur materia negligentia & delicti: cap. Ex parte, de consuet. & l. conueniri. ff. de pact. dot. Ergo ex thesauro Ecclesie, qui ararium publicum est, non debet solui pro negligentibus. Persuadendum ergo omnibus Christianis, vt faciant fructus dignos poenitentia, exerceant se in operibus bonis, & his studeant satisfacere pro peccatis, & quando occasio se offert indulgentias acquirere laborent.

Dubium. An indulgentia possint concedi animabus in purgatorio existentibus.

DE hoc Dubio legendi Alexand. Halen. 4. par. q. 83. memb. 5. S. Bonau. in 4. fend. d. 20. q. 5. S. Thom. in d. 45. q. 2. art. 3. Richard. in d. 20. art. 3. q. 3. Palud. ibidem. q. 4. artic. 3. Gabriel super canonem missae lect. 57. in litera L. Caietan. Tom. 1. tract. 16. quaest. 5. & 6. Nauarr. in commentario de Iubilaeo, notab. 22. & alij alibi.

Prima Conclusio. Pontifex potest animas in purgatorio iuuare indulgentijs. In primis constat haec conclusio auctoritate omnium DD. citatorum. Deinde facto Pontificum, Paschasius Quintus dedit indulgentias plenarias per modum suffragij animae in purgatorio pro qua quis celebrauerit, aut fecerit celebrare, quinque missas in capella Ecclesiae sanctae Praxedis Romae, atque has indulgentias

tias successu temporis, alij Pontifices con-
marunt. Conseruatur enim in illa Ecclesia
lumna ad quam Saluator noster in domo
lati ligatus fuit & flagellatus: Similes in-
gentiæ sunt concessæ visitantibus Ecclesia
S. Laurentij extra muros, singulis quartan-
rijs totius anni. Et pares sunt concessæ
brantibus pro animabus, in quibusdam ab-
bus priuilegiatis apud S. Gregorium in

Secunda Conclusio. Romanus Pontifex
potest animabus purgatorij concedere in-
gentias per modum auctoritatis, siue iudi-
ria potestatis, directè eas absoluendo. In
Calderinus in cap. Nostro de pœnitent. &
mission. col. 20. Richard. loc. cit. Nauarra
notab. num. 5. Gabriel in d. lect. Ioseph. A
les in florib. 2. part. in 4. in q. de indulgen-
difficult. concl. 2. & alij alibi. Quia animas
gatorij sunt extra iurisdictionem Ecclesie
litantis, in quam Pontifex solum iudicium
absoluendi potestatem habet.

Tertia Conclusio. Pontifex concedit de-
ctis in purgatorio indulgentias, per mo-
suffragij. Hæc Conclusio est communis
citorum & aliorum, & aperta est, ex
auctençicis Pontificum, in quibus sic con-
serunt Ecclesijs prædictis, & alijs. Non
suffragij intelligitur auxilium Ecclesiasticum
quod per opera pia, vt satisfactoria sunt,
functis conceditur: Et indulgentiæ dicuntur

mortuis per modum suffragij concedi, quia cōceduntur, vt profint eis eo modo, quo suffragium Ecclesiasticum satisfactorium prodest, scilicet satisfaciēdo pro debito eorum, & soluendo pœnas ab eis debitas, Christi & sanctorum satisfactionibus in Ecclesiæ thesauro reconditis; Et ideò vt rectè Gabriel ait, per modum suffragij, non tollit efficaciam indulgentiarum, ita quod opus illud pro quo dantur indulgentiæ factum pro animabus, non plus valeat animabus, ac si pro eis factum esset seclusis indulgentijs: Sic enim frustra daretur indulgentiæ pro animabus, & nihil amplius proficeret, quàm si suffragiū & opus ipsum eis applicatū fuisset in satisfactionem, q̄ est contra Ecclesiæ & Sedis Apostolicæ mentem. Quod ergo additur per modū suffragij, excludit modū iudicialiæ potestatis, secundū, Conclusionem in ordine secundam. Latius Gabriel, & Nauarrus explicant,

CAPVT XV.

DE SACRAMENTO EX- tremæ vnctionis.

Quid est Sacramentum extremæ vnctionis?

EST vnctio olei consecrati, à presbytero facta,